

ISTOG

PROJEKTI I PËRBASHKËT I BE/KE –
Përkrahja për Promovimin e Diversitetit Kulturor
Komponenta e Zhvillimit Ekonomik Lokal
Pilot veprimet

JP - EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity (PCDK)

Funded
by the European Union

Implemented
by the Council of Europe

HISTORIKU

Komponenta e Zhvillimit Ekonomik Lokal (ZhEL) i Projektit të përbashkët të Bashkimit Evropian/Këshillit të Evropës Përkrahje për Promovimin e Diversitetit Kulturor në Kosovë* (PDKK) është frymëzuar dhe ndërlidhet ngshtë me Pilot Projektin për Zhvillim Lokal të Programit Rajonal (LDPP) të Bashkimit Evropian/ Këshillit të Evropës për trashëgimi kulturore dhe natyrore në Evropën juglindore.

Përderisa Programi Rajonal ka fushëveprim më të gjerë në sferën e zhvillimit ekonomik, PDKK/ZhEL fokusohet në veçanti në njërin aspekt të programit rajonal: turizmi trashëgimor. Në këtë ciliësi, PDKK/ZhEL synon që të krijojë kushtet për të ndihmuar kohezionin social dhe zhvillimin ekonomik përmes shfrytëzimit të potencialit të trashëgimisë kulturore dhe natyrore për rajonin e Kosovës Perëndimore.

Duke punuar me gjashtë komunat e Kosovës Perëndimore (Pejë, Gjakovë, Klinë, Deçan, Junik dhe Istog), projekti PDKK nën vizon rëndësinë e mbrojtjes së trashëgimisë, mirëmbajtjes dhe menaxhimit me qasje të integruar në procesin e zhvillimit

ekonomik lokal. Ky pilot projekt vendos strukturën e pranueshme, metodologjinë dhe shembujt se si, po qe se menaxhohet me efikasitet, trashëgimia mund të bëhet pasuri me dobi të madhe për komunitetet lokale si pjesë e procesit të zhvillimit dinamik social dhe ekonomik.

Në përgatitjen e Planit Rajonal të Trashëgimisë, projekti PDKK njeh të gjitha lokalitetet dhe pasuritë e trashëgimisë në rajon, në bazë të informatave të siguruara nga autoritetet dhe institucionet qendrore dhe lokale. Megjithatë punon vetëm me ato pasuri trashëgimore që janë të qasshme dhe mund t'i prezantohen publikut të gjerë dhe vizitorëve për qëllime të turizmit trashëgimor.

Kjo fletushkë është përgatitur për akterët në komunën e Istogut për të shoqëruar planin rajonal të trashëgimisë dhe rekomandimet e tij, duke inkurajuar përfshirje aktive të komuniteteve dhe akterëve lokalë për zbatimin e veprimeve prioritare në komunë, në koordinim me pesë komunat tjera në rajon, si dhe me autoritetet gendrore.

*Ky shënim është pa paragjykim të qëndrimeve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244 të KS të OKB-së dhe Opinionin e GJND-së për Deklaratën e Pavarësisë së Kosovës.

Burimi i ujët natyral

Kisha e Shën Gjonit

OBJEKTIVAT

Aktivitetet për zhvillimin ekonomik lokal
dhe pilot veprimet fokusohen në:

- Vlerësimin e kapacitetit të trashëgimisë natyrore dhe kulturore të rajonit;
- Krijimin e një instrumenti për planifikimin strategjik përmbrrojtje dhe revitalizim të trashëgimisë;
- Zhvillim të partneritetave efektive në mes të akterëve të ndryshëm dhe inkurajimi i iniciativave publiko-private për trashëgimi;
- Krijimi i një zyreje rajonale për koordinim të bazuar në komunitet për menaxhimin e trashëgimisë.

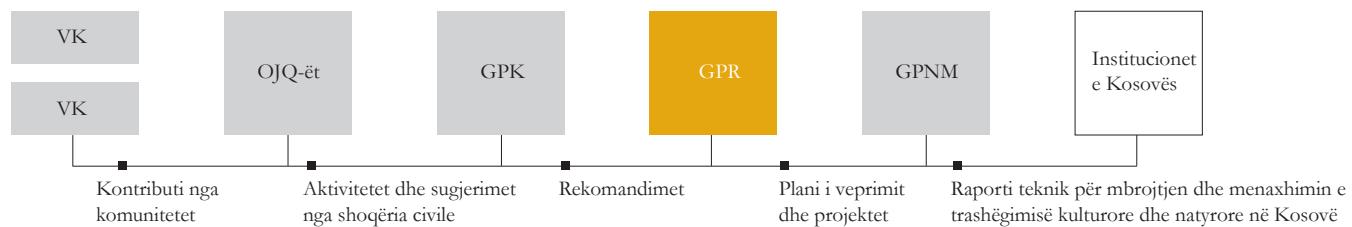
METODOLOGJIA

Plani i trashëgimisë është proces dinamik që jep kontekstin strategjik për veprimet e komunitetit me burimet ekzistuese për të siguruar përfitimet më të mëdha ndaj komunitetit lokal në rajon. Ai synon që të ndihmojë veprimet e përbashkëta në identifikimin e prioriteteve për shpërndarjen e fondeve në dispozicion për konservimin dhe promovimin e trashëgimisë, në koordinim me qeverinë qendrore, komunat dhe palët tjera me interes.

Me qëllim të sigurimit të angazhimit aktiv të akterëve, projekti PDKK ka përshtatur metodologjinë dhe rrjedhën e punës, ku komunitetet në vazhdimësi janë kontributin dhe pikëpamjet e tyre në politikëbërje, përderisa në nivelin e komunitetit inkurajohet transferimi i vazhdueshëm i njojurive dhe aftësive.

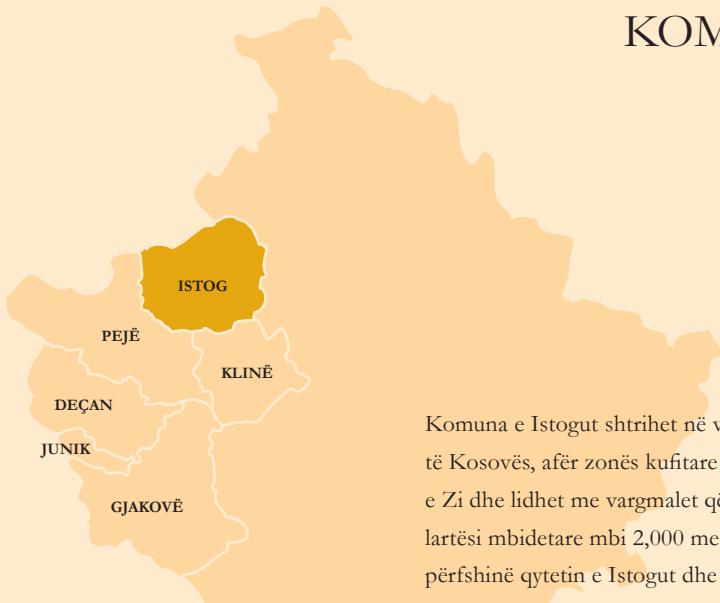

NJOHURITË / AFTËSITË

KOMENTET / INPUTET ➤

KOMUNA E ISTOGUT

Veshje kombëtare e femrave Podgori

Komuna e Istogut shtrihet në veriperëndim të Kosovës, afër zonës kuftare me Malin e Zi dhe lidhet me vargmalet që arrijnë lartësi mbindetare mbi 2,000 metra. Komuna përfshinë qytetin e Istogut dhe 51 fshatra. Popullsia llogaritet në 56,000 banorë, prej së cilëve shumica janë shqiptarë, dhe në të jetojnë mbi 2,200 egjiptianë dhe 1,600 boshnjakë. Numri i serbëve është rreth 800 banorë, të cilët kryesisht jetojnë në 7 fshatra (Cërkolez, Osojan, Llukavci i Thatë, Muzhevinë dhe Zallq).

Emri i qytetit dhe i komunës rrjedh nga versioni arkaik i fjalës së vjetër serbe istok që nënkuption “bunar” apo “burim uji”, dhe i referohet burimit të lumi Istog, që derdhet në lumin Drini i Bardhë. Kjo karakteristikë natyrore e zonës shprehet përmes shumë burimeve ujore, dhe i jep komunës së Istogut mundësinë për zhvillim të turizmit rural dhe të ekoturizmit. Burimi i Istogut, i Drinit të Bardhë, burimi i Vrellës, si dhe lumi Istog janë vendet më atraktive për sportet ujore. Ujërat termal

shërues të Banjës gjithashtu konsiderohen pasuri e rëndësishme për zhvillimin e turizmit të banjës.

Pejsazhi i pasur me ujëra në këtë zonë ka paraqitur shumë mundësi dhe i ka falur karakter unik. Kjo tregohet përmes shumë urave dhe mullinjve që ende ekzistojnë si monumente kulturore, përfshirë Urën e Gurit në Zallq (shekulli 17) dhe mulliri i Qelë Bicajt në fshatin Vrellë (shekulli 19-20). Kjo zonë ka edhe kulla, objekte banimi karakteristike të ndërtuara me gurë, siç është Kulla e Qerim Rugovës në fshatin Llukavc e cila është ndërtuar në vitet 1900. Jeta tradicionale rurale në komunitetin e Istogut përfaqësohet përmes organizimit të shumë ngjarjeve, siç është Darka e Lamës, që kremon sezonin e suksesshëm dhe bereqetin në blegtori dhe bujqësi anekënd rajonit.

PËRFSHIRJA E KOMUNËS SË ISTOGUT NË AKTIVITETET E ZHVILLIMIT EKONOMIK LOKAL

Në kontekst të projektit PDKK, janë kryer disa veprime me përfshirje aktive të akterëve lokal në komunën e Istogut.

- Hulumtimi i pasurisë së trashëgimisë kulturore dhe natyrore dhe kapaciteti i tyre për turizëm trashëgimor eshtë kryer përmes anketave, intervistave dhe takimeve gjysmë të strukturuara me akterët, me pjesëmarrje të:

- Kompanisë për hulumtime UBO
- OJQ-së Podguri
- Vullnetarëve të komunitetit
- Qendrës rajonale për trashëgimi kulturore në Pejë
- Komunës së Istogut

- Janë realizuar pilot veprimet në gjashtë komuna të Kosovës Perëndimore njëkohësisht. Këto pilot veprime përbëheshin nga tre komponentë që luajtën rol të rëndësishëm për angazhimin e komunitetit gjatë përgatitjes së Planit Rajonal për Trashëgimi.

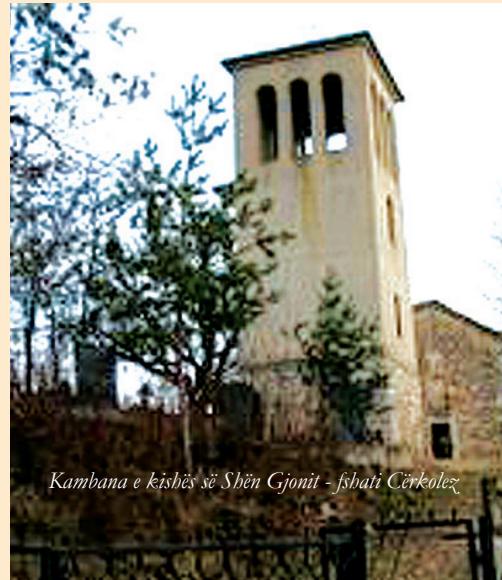

Burimi i ujit termal në Banjë

PILOT VEPRIMET

Aktiviteti	Akterët lokalë
A. IDENTIFIKIMI I PASURISË SË TRASHËGIMISË NATYRORE DHE KULTURORE	
I. Mbledhja e të dhënave për pasurinë e zgjedhur të trashëgimisë kulturore dhe natyrore	
<i>Mbledhja e të dhënave për pasurinë e trashëgimisë së paluajtshme kulturore</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Mulliri i Qelë Bicajt (fshati Vrellë, shekulli 19-20) Kulla e Qerim Rugovës (fshati Llukavc, 1910) Kisha e Shën Gjonit (fshati Cërcolez, shekulli 14) Ura e Gurit (Zallq, shekulli 17) 	<ul style="list-style-type: none"> - OJQ Podguri - Ekipi i projektit të PDKK
<i>Mbledhja e të dhënave për pasurinë e trashëgimisë kulturore jomateriale</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Darka e Lamës në fshatin Cërrcë 	<ul style="list-style-type: none"> - OJQ Podguri
<i>Mbledhja e të dhënave për pasurinë e trashëgimisë natyrore</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Burimi i ujt natyrore afér qytetit të Istogut Burimi i ujt termal - fshati Banjë 	<ul style="list-style-type: none"> - OJQ Podguri - Valmira Gashi (MMPH)
II. Materialet promovuese	
<ul style="list-style-type: none"> Dizajnimi i Hartës së Trashëgimisë së Istogut Dizajnimi dhe prodhimi i tabelave informative për se cilin nga pasuritë e përzgjedhura natyrore dhe kulturore 	<ul style="list-style-type: none"> - OJQ Podguri
B. PRAKTIKA E TRASHËGIMISË JOMATERIALE	
I. Identifikimi	
<ul style="list-style-type: none"> Darka e Lamës 	<ul style="list-style-type: none"> - OJQ Podguri
II. Organizimi i ngjarjeve rreth trashëgimisë kulturore jomateriale	
<ul style="list-style-type: none"> Organizimi i ekspozitës së veshjeve tradicionale të grave 'Podguri' (5 tetor 2011), i mbajtur në qendrën kulturore të Istogut Katalogu i veshjeve tradicionale të grave nga Podguri 	<ul style="list-style-type: none"> - OJQ Podguri
C. NGJARJET E PËRBASHKËTA RAJONALE PËR TURIZMIN KULTUROR	
<ul style="list-style-type: none"> Pjesëmarrja në Festivalin Rajonal Vjeshtor, i mbajtur në Istog më 25 nëntor 2011. Komuna e Istogut u përfaqësua nga ekspozita e veshjeve tradicionale të Podgorit, zejet, prodhuesit lokalë të ushqimit dhe interpretuesit e muzikës popullore. 	<ul style="list-style-type: none"> - OJQ Podguri; - Zejtarët, prodhuesit dhe interpretuesit e Istogut - Ekipi i projektit të PDKK

Aktiviteti	Akterët lokalë
Arsimi dhe ngritja e vetëdijes	
Dizajnimi i kursit për trashëgimi dhe diversitet për shkollat fillore	Nxënësit, prindërit dhe mësimdhënësit nga shkolla fillore Hysni Zajmi, komuna e Istogut
Turnetë HAJDE – vizita të lokaliteteve	Nxënësit nga shkolla fillore Hysni Zajmi, komuna e Istogut; Grupet nga komunitetet pakicë; Personat me nevoja të veçanta.
Trajnim i mësimdhënësve për trashëgimi dhe diversitet	1 mësimdhënës nga shkolla fillore Hysni Zajmi
Zhvillimi i kapacitetit institucional	
Vizitat studimore në ish-Republikën Jugosllave të Maqedonisë, Shqipëri, Mal të Zi, Belgikë, Zvicër, Irlandë, Turqi, Venedik, Slloveni	Anëtarët e GPK të Istogut; përfaqësuesit e OJQ-së Podguri
“Lidhjet: Konferenca rajonale për trashëgiminë kulturore jomateriale”, Mars 2012	Përfaqësuesi nga OJQ Podguri

VEPRIMET PRIORITARE TË REKOMANDUARA PËR KOMUNËN E ISTOGUT BRENDË PLANIT RAJONAL PËR TRASHËGIMI 2012-2015

Më poshtë është dhënë lista e rekomandimeve për veprime në Istog që janë në vijë me Planin Rajonal të Trashëgimisë për Kosovën Perëndimore 2012-2015 dhe me komunat e tjera në rajon.

Të ngritet vetëdija dhe të promovohet vlerësimi i trashëgimisë në Kosovën perëndimore

- Pjesëmarrja në festivalet vjetore rjonale për të ngritur vetëdijen në mesin e publikut për aktivitetet, siç janë Festivali i mollës, Festivali i peshkut dhe Festivali i barishteve
- Përkrahja e aktiviteteve vetëdijesuese nëpër shkollat e komunës
- Vazhdimi i organizimit të darkës së Lamës, me materialet promovuese që publikohen me kohë
- Shfrytëzimi i logos rjonale për të krijuar emrin
- Mbledhja e rregullt e mbeturinave dhe ngritura e vetëdijes rrith rëndësisë së mjedisit të pastër

Të ndërmerrin masat e nevojshme për mbrojtjen e trashëgimisë në Kosovën perëndimore

- Hulumtimi dhe identifikimi i praktikave unike të traditave, lojërave dhe trashëgimisë në Istog me qëllim të dokumentimit të tyre sipas udhëzuesve
- Vendosja në hartë e pasurive të trashëgimisë kulturore të palëvizzhme, të lëvizshme, jomateriale dhe natyrore, me informata përkatëse, dhe përditësimi i rregullt i tyre me autoritetet qendrore
- Përgatitja e listës me objektet e rrezikuara të komunës

Të zhvilloj dhe inkurajoj përmes vlerësimit, hartimin e dhe planifikimin e projektit të integruar përmes planit efektiv për menaxhim të trashëgimisë në Kosovën Perëndimore

- Identifikoj standarde të nevojshme për ofrimin e shërbimeve turistike dhe ofrimin e trajnimeve për ofruesit lokal të shërbimit

- Përgatitja e hartës së qartë dhe të përditësuar të turizmit trashëgimor, me të gjitha lokalitetet të cilat janë të gatshme për vizitorët
- Të jep kontribut për raportin rajonal vjetor për ‘Gjendjen e Trashëgimisë’ në Kosovën Perëndimore
- Të siguroj shenjëzim adekuat për lokalitetet që janë të gatshme për turizëm
- Të testoj produktet kulturore dhe stilet e marketingut në zonat përkatëse të punës në rajon

Të zhvillohen dhe koordinohen praktikat menaxhuese për kujdes të trashëgimisë në Kosovën perëndimore

- Organizimi i zhvillimit të kapacitetit për ngritje të aftësive për menaxhim të trashëgimisë, përfshirë ciceronët lokalë
- Pjesëmarrja në takimet/forumet e rregullta për të ndarë me të tjerët zhvillimet dhe për t'u njoftuar rrith programit rjonali
- Dërgimi i broshurave dhe materialeve promocionale të prodhua rëndësishëm tek Zyra Rjonale Koordinuese

Të zhvillohen nismat e duhura lokale dhe të qëndrueshme të trashëgimisë në Kosovën perëndimore

- Identifikimi i strukturës së kullave në komunë për pjesëmarrje në iniciativën e shtigjeve kulturore
- Investimi në një produkt kulturor në bazë të praktikave lokale të trashëgimisë kulturore, siç është kostumi tradicional Podguri dhe Darka e Lamës
- Përkrahja për nismat e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NVM), përfshirë Bed & Breakfast
- Të bëhet Istogu destinacion turistik për gastronomi dhe ushqim organik në rajon

PARTNERËT DHE AKTERËT E PËRFSHIRË NË ISTOG

Partnerët kryesorë

Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit
Komuna e Istogut
OJQ-të: Podguri, Visioni-2 dhe Osojane

Anëtarët e grupit rajonal punues

Avdyl Hoxha, Drejtor i Qendrës për trashëgimi kulturore - Pejë • Osman Gojani, Drejtor i Qendrës për trashëgimi kulturore - Gjakovë • Shpresë Gjonbalaj, Drejtoreshë e Drejtorisë për kulturë - komuna e Pejës • Engjëll Berisha, Drejtor i bibliotekës - komuna e Gjakovës • Musa Kaliqani, Udhëheqës i Drejtorisë për ekonomi - komuna e Istogut • Hajdin Morina, Zyrtar

për arsim - komuna e Klinës • Nimon Tofaj, Nënkyrytar i komunës së Junikut • Shkelzen Shehu, Drejtoria për urbanizëm - komuna e Deçanit • Kujtim Rahmani, OJQ Arteza - Gjakovë • Shasimete Selimaj, OJQ 7 Shtatori - Pejë • Rexhep Maksutaj, OJQ Agimi - Deçan

Anëtarët e grupit punues komunal të

Istogut

Raze Dreshaj, Qendra Qajonale për trashëgimi kulturore - Pejë • Musa Kaliqani, Drejtoria për ekonomi - komuna e Istogut • Sami Ferati, Drejtoria për arsim - komuna e Istogut • Enver Boletini, Muzeu Etnologjik

- komuna e Istogut • Qefsere Ibrahimaj, Drejtoria për kulturë - komuna e Istogut • Qerim Rexhaj, Mësimdhënës - komuna e Istogut • Ismet Demaj, Përfaqësues nga shoqëria civile - komuna e Istogut • Daut Blakaj, OJQ Podguri - Istog • Rexhë Mula OJQ Visioni 2 - Istog • Millka Toshiq, OJQ Osojane - Istog • Albina Alihajdari, Etnologe • Blerta Xhemaj, Etnologe • Luan Blakaj, Mësimdhënës - komuna e Istogut

Ekspertët, përfaqësuesit e institucioneve / autoriteteve dhe kompanitë private të përfshira:

Terry O'Regan, Ekspert nga Këshilli i

KONTAKTET:

Për hollësi shtesë dhe mundësi për bashkëpunim, kontaktoni:

Koordinatorët e zyrës për PMT:

Blerta Harxhi-Begolli,
blerta.harxhi@phm-west.org

Nermin Kastrati,
nermin.kastrati@phm-west.org

Tel: +381 (0)39. 421. 651
Rr. Mbretëresha Teutë, Nr. 85,
30000 Pejë

Projekti i PDKK-së
Zyra e Këshillit të Evropës
në Prishtinë
Ruga Bedri Pejani nr. 3 -
10000 Prishtinë
Tel: +381 (0)38 243 751

Evropës (Irlandë) • Liam Scott, Këshilli i trashëgimisë së Irlandës • Bob Charmburry, Konsulent i pavarur për zhvillimin ekonomik • Zekë Çeku, Konsulent i pavarur për zhvillimin e turizmit • Burbuqe Deva, Përfaqësues nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit • Valmira Gashi, Eksperte nga Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit

Hapësinor • Arsim Mulhaxha, Përfaqësues nga Qendra rajonale për trashëgimi kulturore në Pejë • Vergina Dyla, Përfaqësues nga Qendra rajonale për trashëgimi kulturore në Gjakovë • Jeton Aliu, Ministria e Tregtisë dhe Industrisë: Departamenti i turizmit • UBO Consulting Company

JP - EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity (PCDK)

Funded
by the European Union

Implemented
by the Council of Europe